

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ УЧАСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

ЗАЙЧЕНКО В.В., к. н. з держ. управ., доцент, Центральноукраїнський
національний технічний університет

Проведення реформи децентралізації управління в Україні, з одного боку, дозволяє реалізувати низку можливостей прискорення соціально-економічного розвитку регіонів держави. Так, суттєво зростає роль територіальних громад – «жителів, об'єднаних постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільних об'єднань жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр» [1] – у вирішенні питань розвитку конкретної території.

Особливо актуальним постає питання підвищенні ролі в управлінні розвитком територіальних громад у контексті наявних значних асиметрій щодо соціально-економічної ситуації в регіонах (табл. 1).

Таблиця 1

Аналіз територіальних асиметрій окремих показників соціально- економічного розвитку регіонів України

Показник	Середнє значення по Україні (Sr _z)	Мінімальне значення (Min)	Максимальне значення (Max)	Відхилення, разів		
				ax/Min	ax/Sr _z	in/Sr _z
Валовий регіональний продукт на одну особу, грн (2015 р.)	46413	10778 (Луганська обл.)	155904 (м. Київ)	4,5	,36	,23
Наявний дохід на одну особу, грн (2015 р.)	31044,3	14882,5 (Луганська обл.)	75794,4 (м. Київ)	,1	,44	,48
Середньомісячна заробітна плата, грн (2016 р.)	5183	3695 (Тернопільська обл.)	8648 (м. Київ)	,3	,67	,71
Капітальні інвестиції у житлове будівництво на одну особу, грн (2015 р.)	1068,8	26,8 (Донецька обл.)	3945,9 (м. Київ)	47,2	,69	,03

Джерело: складено та розраховано автором на основі [2]

Зокрема, за показником Валового регіонального продукту на одну особу у 2015 році, різниця між максимальним значенням (м. Київ – 155904 грн) та

мінімальним значенням (Луганська обл. – 10778 грн) складала 14,5 разів, а за рівнем наявного доходу на одну особу різниця становила 5,1 рази. Різниця між середньомісячною заробітною платою у регіоні-лідері (м. Київ) та Тернопільською областю (найнижче значення) у 2016 році досягала 2,3 рази. За обсягом капітальних інвестицій у житлове будівництво на одну особу значення у м. Києві перевищувало середнє по Україні у 3,7 рази.

За таких умов, активізація ролі територіальних громад у вирішенні ключових проблем соціально-економічного розвитку регіонів та вирівнюванні існуючих територіальних асиметрій є особливо актуальною.

З іншого боку, залишаються невирішеними багато аспектів щодо організації ефективної участі територіальної громади (жителів відповідних населених пунктів) в управлінні й реалізації ключових завдань соціально-економічного розвитку (табл. 2).

Таблиця 2

Можливості і перешкоди участі територіальних громад у процесах прискорення соціально-економічного розвитку регіонів

Можливості	Перешкоди
1. Краща обізнаність щодо нагальних проблем розвитку конкретної території «на місцях» та пріоритетності вирішення цих проблем. 2. Зростання фінансової автономії територіальних громад та забезпечення права використання фінансових ресурсів на реалізацію завдань, дійсно важливих для розвитку регіону. 3. Залучення до процесу генерування ідей, розробки і прийняття рішень громадян з високим творчим креативним потенціалом. 4. Налагодження більш продуктивної взаємодії посадових осіб і громадян. 5. Забезпечення більшої відкритості і прозорості влади «на місцях». 6. Надання рівного доступу для громадян до служби в органах місцевого самоврядування.	1. Недосконалість законодавчої бази та нормативних документів з питань децентралізації управління (які знаходяться на стадії розробки, взаємоузгодження, усунення правових колізій). 2. Низький рівень обізнаності громадян щодо реальних можливостей участі в управлінні соціально-економічним розвитком регіону. 3. Недостатньо активна громадянська позиція значної частки населення та незацікавленість в участі у процесах управління й регулювання соціально-економічних процесів. 4. Блокування реформ з боку окремих представників влади «на місцях», як наслідок небажання пристосовуватися до змін. 5. Лобіювання власних інтересів при прийнятті рішень з боку представників бізнес-структур, впливових об'єднань тощо.

Джерело: складено автором.

Таким чином, до основних шляхів активізації участі територіальних громад у забезпеченні соціально-економічного розвитку регіонів слід віднести:

- вдосконалення чинної нормативно-правової бази з питань діяльності органів місцевого самоврядування та децентралізації управління в країні;
- підвищення рівня поінформованості громадян щодо форм, методів та інструментів участі в управлінні територіальною громадою, впливу на рішення органів місцевого самоврядування;
- сприяння реалізації інноваційних проектів, програм, ініціатив (наприклад, участь громадян у поданні пропозицій і голосуванні у рамках проектів «Громадський бюджет» тощо);
- підвищення прозорості діяльності органів місцевого самоврядування;
- ґрунтовний аналіз соціально-економічної ситуації у розрізі конкретних територій, як підґрунтя для розробки планів і програм подальшого розвитку, із залученням широкого кола фахівців-експертів;
- вивчення зарубіжного досвіду з питань децентралізації управління та можливостей його адаптації до вітчизняних реалій;
- інтенсифікація співпраці із міжнародними фондами, організаціями щодо їх участі у сприянні вирішенню питань соціально-економічного розвитку регіонів.

Література:

1. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. №280/97-ВР, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.